

Addendum Businesscase

Startklassen Parkstad

Dit addendum is tot stand gekomen vanwege de behoeften van alle participanten om een aantal thema's uit de Businesscase van juni 2019 aanvullend te beschrijven. Voor een deel gestoeld op ervaringen, voor een deel uit de besprekingen van de werkgroep Inhoud en de bestuurlijke werkgroep Startklas. Dit addendum is geschreven als onderlegger voor aanvullende besluitvorming van betrokken partijen en is verbonden met de eerste rapportage van de kengetallen startklassen 2019 -2020.

Het document heeft 2 bijlagen:

- Infographic startklassen
- Informatieblad uit bestuursjournaal MOVARE : Rol thuisnabije basisschool

Adri Rooijackers, 25 mei 2020

1. Voorschoolse knooppunten

In de businesscase is de rol van de voorschoolse voorziening geduid vanuit reeds eerder vastgesteld beleid, kadernotitie voorschoolse knooppunten en het overdrachtsprotocol. Dat blijkt in de praktijk onvoldoende houvast te geven voor professionals op de werkvloer. De werkgroep inhoud heeft een infographic (zie bijlage) gemaakt waarin de route voor ouders uitgelegd wordt. Ook dat blijkt in de praktijk, voor de omschreven gespreksmomenten, nog te beperkt om rol en positie van iedereen voldoende duidelijk te hebben.

In het proces zijn twee voorschoolse knooppunten te onderscheiden. Het moment rond 3 jaar en 6 maanden, alleen als er sprake is van een leerling met ondersteuningsbehoeften, en bij de aanmelding en overdracht rond 3 jaar en 9 maanden.

1. Voorschools knooppunt 3 jaar en 6 maanden

Het initiatief voor dit gesprek wordt genomen door de voorschoolse voorziening die door het kind bezocht wordt. Het spreekt voor zich dat het gesprek ook daar plaats vindt.

Doel :

Oriëntatie op de overgang van de voorschoolse voorziening naar onderwijs met 4 jaar.

Betrokken:

Ouders, medewerker(s) voorschoolse voorziening, direct betrokken medewerker zorg en maatschappelijk werk en de thuisnabije reguliere school.

Opbrengst:

Kernwoord is richting. Dat betekent dat informatie over de ontwikkeling van het kind in brede zin besproken wordt en dat op basis daarvan een vervolg geformuleerd wordt.

Op het moment dat in het gesprek duidelijk wordt dat regulier en startkas niet mogelijk zijn, schuift bij het knooppunt drie jaar en 9 maanden een Trajectbegeleider (TB) aan.

De kracht van dit knooppunt is het op gelijkwaardige basis met direct betrokkenen te overleggen over wat gezien wordt en wat nodig is. Op deze wijze wordt ruimte georganiseerd om op het moment van aanmelding de goede richting te bepalen en de benodigde onderwijs zorg ondersteuning te formuleren.

2. Voorschools knooppunt 3 jaar en 9 maanden

Het initiatief voor dit gesprek wordt genomen door de thuisnabije basisschool omdat het kind aangemeld is. Het gesprek vindt plaats op een onderwijslocatie. Afhankelijk van lokale afspraken op de thuisnabije school of op de startklaslocatie.

Doel:

De richting afspreken, regulier, startklas, Kantelklas of S(B)O. Bij richting startklas afspraken maken over het arrangement, een werkplan –Duiden & Doen- waarin onderwijs en zorg samen de interventies vastleggen en beoogde doelen voor de leerling.

Betrokken:

Ouders, medewerker(s) voorschoolse voorziening, direct betrokken medewerker zorg en maatschappelijk werk, de thuisnabije reguliere school en de startklas locatie. Indien nodig : Trajectbegeleiding, JGZ, onderwijs advies.

Opbrengst:

Het gesprek kent vier mogelijke opbrengsten:

- Het kind stroomt in een reguliere groep op de thuisnabije school in.
- Het kind stroomt in de startklas op de startklaslocatie in.
- Het kind heeft een TLV voor een gespecialiseerde onderwijsvoorziening nodig. Trajectbegeleiding neemt het over.
- Het kind kan nog niet (volledig) starten in onderwijs, zorg is nog voorliggend, Kantelklas

T.a.v. de startklas worden in dit gesprek de uitgangspunten van het arrangement voor de leerling besproken op basis waarvan bij de start met 4 jaar een plan ligt.

De medewerkers in de voorschoolse voorzieningen zijn nog niet voldoende geïnformeerd over doel en werkwijze van de voorschoolse knooppunten en het overdrachtsprotocol. Het gaat daarbij niet alleen om peuteropvang en MKD, maar ook om voorzieningen als Kentalis, Contigo en KDC/KBC's.

Evaluatie van voorschoolse knooppunten zal binnenkort worden opgestart. In deze evaluatie kan het Overdrachtsprotocol van Kinderopvang meegenomen worden.

Zoals reeds eerder afgesproken in de werkgroep startklas bestuurlijk vindt komend schooljaar (2020 – 2021) een evaluatie plaats van de kadernotitie voorschoolse knooppunten en het overdrachtsprotocol. Daarin zal o.a. ingegaan worden op het nakomen van de gemaakte afspraken ten aanzien van het voorschoolse proces.

2. Knooppunt partners

Voorschoolse knooppunten, m.n. die van 3 jaar en 6 maanden, zijn gesprekken die confronterend kunnen zijn en aanspraak doen op het acceptatie vermogen van ouders. Dat betekent respectvolle en duidelijke communicatie in een groep die een natuurlijke samenhang kent. De ouders, de voorschoolse voorziening van het kind (in voorkomende gevallen ook BSO en gastouders), de thuisnabije basisschool en de eventueel betrokken zorg. Mocht er sprake zijn van medisch-sociale problematiek, is JGZ altijd betrokken.

Samenstelling van het knooppunt wordt bepaald door de initiatiefnemer van het gesprek. Met 3 jaar en 6 maanden is dat de voorschoolse voorziening. Zij bepalen op grond van de casuïstiek welke partners uit de zorg deelnemen. Vanwege de aard van het gesprek zo beperkt mogelijk aantal deelnemers (richtlijn 6 deelnemers).

Het knooppunt 3 jaar en 9 maanden is gericht op aanmelden in het basisonderwijs en het inrichten van het arrangement. Dit knooppunt kent meer deelnemers vanwege de behoefte aan bredere expertise. Vaste deelnemers zijn de ouders, de voorschoolse voorziening, thuisnabije school, de startklaslocatie (als dat in het eerste gesprek als optie geformuleerd is) en de betrokken partners uit de zorg. Bij medisch sociale problemen sluit JGZ aan. In dit verband zou JGZ wel de ouders en het kind vooraf gezien moeten hebben om hun bevindingen te delen. Indien nodig neemt een

deskundige onderwijs, procesbegeleider/onderwijsadviseur, en een trajectbegeleider deel. Deze trajectbegeleider kan, als blijkt dat regulier of startklas geen optie is, het proces richting Kantelklas of TLV S(B)O starten.

3. Rollen in het proces:

Samenwerking tussen thuisnabije basisschool en startklas is de basis voor het slagen van deze aanpak. Een en ander is uitgewerkt in een notitie "thuisnabije basisscholen en startklassen". (zie bijlage) . Kern van deze bijlage wordt gevormd door:

- Hoe word je thuisnabije basisschool ?
- Wat doet de thuisnabije school na het eerste contact met ouders (3 jaar en 6 maanden)
- Communicatie tussen thuisnabije basisschool en de startklaslocatie
 - Tijdelijkheid van de voorziening
 - Evaluatie tijdens het proces in de startklas
 - Uitstroom startklas

4. Samenwerking professionals

De werkwijze startklas is een onderwijs-zorgarrangement waarbij door de integrale aanpak van zorg, en onderwijs, onderwijs mogelijk gemaakt wordt. Als uitgangspunt duidelijk. In de praktijk leidt dit eenvoudige uitgangspunt tot verwarring, verschillen van mening en interpretaties, aannames over elkaars werkzaamheden, werktijden en werkwijzen. In de businesscase van 2019 is hieraan geen invulling gegeven.

Inbreng is evenwaardig

De startklas is gehuisvest in een school, de leerlingen zijn ingeschreven op de school en in dat plaatje past een leerkracht die verantwoordelijk is voor de didactische ontwikkeling van de kinderen in de groep. De eerste twee punten zijn helder. Voor wat betreft de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind geldt een evenwaardige, integrale multi-disciplinaire aanpak. Niet de leerkracht en het schoolse programma is leidend, niet de pedagogisch medewerker jonge kind, maar het kind en de behoeften zijn leidend. Professionals spreken op basis van evenwaardigheid interventies af. In deze interventies wordt gebruik gemaakt van de kracht van de ongelijkheid in ervaring en opleiding.

Samenwerken

In een startklas doet zich de situatie voor dat medewerkers samen werken vanuit inhoudelijk andere achtergrond en van verschillende organisaties met eigen wet- en regelgeving, CAO, beleid vanuit de eigen organisatie, etc. etc. Dat maakt dat wat voor de ene medewerker volstrekt normaal is, door de andere medewerker als onmogelijk wordt ervaren. Met name leerkrachten zitten "vast" aan hun klas, zij kunnen niet flexibel met werkplek en werktijden omgaan. Pedagogisch medewerkers jonge kind hebben voor het uitvoeren van hun werk meer flexibiliteit. Dat betekent dat ze in voorkomende gevallen op andere momenten inzetbaar zijn en niet "vast" aan de groep verbonden hoeven te zijn. Hier dient de kracht van deze ongelijkheid benut te worden.

In gesprek

Het gesprek is een werkvorm om een weg te vinden in deze twee thema's. Uit ervaring blijkt dat er startklassen zijn waar dit gesprek al heeft plaats gevonden en nog plaats vindt. Met als resultaat dat

men invulling geeft aan de evenwaardigheid en samenwerking op een wijze dat men zich gekend en gewaardeerd voelt. Daar waar dat nog onvoldoende plaats vindt is het van belang dat vanuit de bestuurlijke ondersteuning, zowel door zorg als onderwijs, wordt opgepakt.

4a. Evaluatieve aanvulling Jens

De samenwerking in de startklas heeft duidelijk gemaakt dat er vraag is naar een manier om helder te krijgen wat een kind aan ondersteuningsbehoefte heeft. Dit wordt nu nog vaak “diagnostiek” genoemd, maar de kern van de behoefte is weten hoe een kind werkt en wat er nodig is om het kind zo optimaal mogelijk te helpen ontwikkelen. Om te kunnen voorzien in deze vraag, is Jens bezig met het ontwikkelen van een werkwijze waarin specialisten van Jens ingeschakeld kunnen worden. Zij gaan dan de vraag verhelderen en waar nodig kunnen zij opschalen naar diagnostiek.

Wat nog doorontwikkeling vraagt is de combinatie van ambulante hulp vanuit de startklas. Wanneer startklasmedewerkers bij alle kinderen redelijk intensieve hulp moeten gaan bieden, is dit niet te combineren met het werken in de klas. Om het laagdrempelige karakter van hulp uit de startklas te behouden, zal er verder gezocht moeten worden naar hoe hulp (waar nodig) voortgezet kan worden door een andere hulpverlener.

Een groot leerpunt van het afgelopen jaar was dat de samenwerking tussen zorg en onderwijs aandacht nodig heeft om op een positieve wijze vorm te krijgen. De partnership is in de praktijk soms lastig om functioneel neer te zetten.

Om grip te krijgen op de onderinstroom zijn er structurele overleggen met MKD en SWV belegd. Nadrukkelijk doel van deze overleggen is om de stroom naar dagbehandelingen en S(B)O te verkleinen. Tevens zijn er door Jens PSZ+/KDV+/BSO+ locaties gestart; ook deze samenwerkingen zullen naar verwachting bijdragen aan het verleggen van de stroom kinderen naar de startklassen.

5. Doorstroom - uitstroom

In de originele business case is hierover niets opgenomen, behalve dat er uitstroom is. Variërend van een beperkte periode tot maximaal een jaar. De inrichting van de ondersteuning richt zich sterk op het proces in de startklas. Dat blijkt in de praktijk te beperkt. Daardoor zijn op lokaal niveau in onderling overleg afspraken gemaakt en werkwijzen ontwikkeld.

Een leerling in een startklas is geen doorsnee leerling en door het werken in de startklas zal altijd, zij het in mindere mate en duidelijker, een bepaalde behoefte aan ondersteuning blijven bestaan. Op het moment dat deze van dien aard is dat de aansluiting met de reguliere setting mogelijk is, wordt deze stap gezet. Zonder aanvullende afspraken zou dat concreet betekenen dat deze kinderen van een kleine setting met veel ondersteuning ineens naar een meestal grotere setting met minder ondersteuning overstappen. In dit overstapproces zijn beperkte interventies nodig die de kans van slagen vergroten. Op het moment dat besluit genomen moet worden over doorstroom of uitstroom dient dit in een knooppunt afgesproken te worden.

1. Doorstroom

We spreken van doorstroom als de leerling van de startklas binnen de startklaslocatie doorstroomt naar een reguliere groep. Of dit nu de startklaslocatie of de thuisnabije basisschool betreft. De ondersteuningsstructuur van de school is betrokken bij deze weg en zal intern het proces vormgeven. Concreet betekent dat kijk- en wenmomenten, informatie delen over de ontwikkeling en aanpak en de startklas medewerkers zijn lokaal aanwezig om te ondersteunen.

Doorstroom is ook terug gaan naar de thuisnabije basisschool in een reguliere groep. Uit het knooppunt gesprek startklas – ouders – thuisnabije school kunnen het proces en de ondersteuningsbehoeften afgestemd worden. Het delen van de benodigde informatie. Het is echter ook een stap voor de leerling. Er worden afspraken gemaakt over kijk- en wenmomenten en afhankelijk van de leerling zal daarbij een medewerker van de startklas fysiek betrokken zijn. Daarvoor is een beperkt aantal momenten beschikbaar evenals voor ondersteuning voor de leerkracht die het kind verder gaat begeleiden.

2. Uitstroom

We spreken van uitstroom als startklas leerlingen ondanks alle inspanning de overstap moeten maken naar een gespecialiseerde onderwijsvoorziening. Trajectbegeleiding neemt dit vervolg over. Er volgt dan aan aanvraag Toelaatbaarheidsverklaring. We opteren voor een soepele overgang omdat al werkende met de leerling de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften duidelijk zijn.

6. Startklas in relatie tot gespecialiseerde onderwijsvoorziening SO/SBO

De startklas is een reguliere voorziening, om 4 jarige leerlingen te laten starten in het onderwijs. Als uit knooppunt overleg blijkt dat regulier of startklas niet mogelijk is, dan kunnen kinderen starten in het S(B)O of in een voorziening waar zorg voorliggend is en onderwijs indien mogelijk wordt toegevoegd, de kantelklas. Er zijn momenteel twee locaties beschikbaar, SBO de Griffel en SBO de Wissel

In de systematiek van het werken met een startklas is de onderbouw groep van S(B)O aan de orde als het aanbod van de startklas ontoereikend is. De startklas is echter ruimer voorzien van menskracht en expertise dan de gemiddelde S(B)O groep. Dat heeft tot gevolg dat er voor kinderen die meer ondersteuning nodig hebben, in een S(B)O groep minder mogelijkheden zijn.

Bovenstaande situatie vraagt om passende actie. Het gaat er in dit geval niet alleen om uitbreiden van leerkrachten c.q. assistentie, maar om de realisatie van inzet door medewerkers vanuit de Jeugdwet. Dit loopt vooruit op de doorontwikkeling van de doelgroeparrangementen. Op de genoemde locaties worden proeftuinen gestart om dit mogelijk te maken.

Indien er sprake is van meer ondersteuning dan een startklas of gespecialiseerde onderwijsvoorziening kan bieden is het aannemelijk dat voor een groot deel van de kinderen ook sprake is van ondersteuning uit de Jeugdwet. Of andere zorg (WLZ of Zorgverzekeringswet) We opteren er voor om in plaats van het aanvragen van individuele beschikkingen te gaan één Zorg aanbieder.

Uiteindelijk gaat het erom door de inzet van Jeugdzorg tijdens onderwijs, in dit geval het S(B)O aanbod, mogelijk te maken. Verder is het van belang dat gedurende of na de S(B)O periode, er een beoordeling plaats vindt of de leerling de aansluiting vindt met het reguliere onderwijs of dat een S(B)O voor onbepaalde tijd aan de orde is.

7. Leerlingenvervoer

In Parkstad zijn 9 startklaslocaties. In principe zou hiermee recht gedaan zijn aan een mate van thuisnabijheid. In de praktijk blijkt echter bij incidentele gevallen dat dit onvoldoende het geval is.

De huidige gemeentelijke verordeningen inzake leerlingenvervoer zijn niet toegesneden op de vragen om vervoer voor de startklas. Desondanks is het de overweging waard om leerlingenvervoer, na een gedegen afweging, wel toe te kennen. De startklas is voor maximaal een jaar (of korter) een TLV voor het S(B)O is minimaal voor twee jaar (in de praktijk blijkt langer). Een vervoersregeling voor de startklas werkt mogelijk kostenbesparend. Uit de monitorgegevens kan dit inzichtelijk gemaakt worden.

Het SWV heeft in deze een denklijn geformuleerd die voor de startklas leerlingen geldt:

Van "recht op" naar "doen wat nodig is"

- 1. Ouders zijn primair verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat hun kind van en naar school vervoerd wordt.*
- 2. Als de ouder hierbij hulp nodig heeft, wordt op basis van het gezinsplan vastgesteld of ouders zelf, of eigen netwerk, mogelijkheden hebben of dat zij een aanbod krijgen van de gemeente voor aangepast vervoer op maat (binnen de mogelijkheden van de ouders en het gezin).*
- 3. Startpunt en streven is plaatsing in de best passende onderwijsvoorziening thuisnabij.....*
 - Als het kind niet thuisnabij geplaatst kan worden, blijkt dit uit:
Toelaatbaarheidsverklaring (TLV SBO/SO/VSO = niveau 5/extra ondersteuning) o.b.v. oordeel Knooppunt Toeleiding*
 - (Ver)Plaatsing binnen de basisondersteuning (= niveau 1 t/m 4) op basis van besluit Knooppunt*
- 4. De gemaakte afweging in het knooppunt staat niet meer ter discussie.*

Adri Rooijackers

06-03-2020

